

Vjekoslav Kaleb (Tijesno na Murteru, 1905 - ). Već prvim knjigama novela (Na kamenju, Izvan stvari) uvrstio se u red naših najboljih prozaika. U

izvrsno komponiranim novelama daje sugestivnu sliku zaostalog sela šibenske Zagore, osebnim stilom i jezikom, što je rezultat njegovog boravka kao učitelja u kamenjaru kopnene Dalmacije. Poslije završetka NOB-e u kojoj je i sam učestvovao, piše romane i kraće proze iz borbe i okupacije, u kojima slika našeg čovjeka u njegovim najtežim i najsvjetlijim trenucima (Divota prašine). Osim toga napisao je novele Brigada i Nagao vjetar; romane Ponižene ulice, Bijeli kamen i Mrtvi zvuci.

Vrsta djela: psihološka novela Mjesto radnje: seoska kuća u dalmatinkoj Zagori Vrijeme radnje: rana jesenska večer

Fabularni tijek: Jedne večeri u kuću seljačke obitelji dolazi pas. Jednostavno se pojavio na vratima kuće i ušao. Domaćini su se jako

začudili. Dok su večerali, pas je prišao ocu Franji i stavio mu šapu na koljeno. Frane mu je bacio na pod hrane, ali pas nije htio jesti dok mu Mara nije dala hranu na tanjuru. Uskoro su se pojavili susjedi i počeli znatiželjno i s poštovanjem promatrati psa, ispitivati njegove domaćine i svrhu dolaska psa. Dok su oni pričali i nagađali odakle je pas i zašto je tu, on je otspavao i otišao.

Kompozicija djela:

Uvod: U dosadno blagdansko veče obitelj (otac Frane, majka Mara i slaboumna kći, čije se ime čak i ne spominje) se sprema na počinak, ali

tišinu i ispražnjenost prekida nenajavljeni gost - pas.

Zaplet: Njegovo prisustvo kod ukućana izaziva strah i poštovanje kao odraz njihovog

neznanja i neukosti. U kratkom vremenu koje je kod njih proveo ništa se bitnog nije desilo, tek se u mužu probudila lagana nada kako jedan neznatan i čudan događaj može u život unjeti željenu promjenu.

Epilog: Odlaskom psa, pred kojim su se svi povukli i napravili put, mimo njih je prošla životna prilika o kojoj su u sivilu svoje svakodnevnice

snivali.

Analiza likova

Pas: Jedini zanimljivi i karakteran lik ove novele je pas. Ne samo izgledom nego i ponašanjem već je na samom početku jasno da nije riječ o

lutalici nego o gospodskom psu pedigiranog porijekla. Ima pametne oči

koji su fascinirale seljane. On je tih i svojim držanjem i suzdržanim

ponašanjem ostavlja dojam nekog gospodina.

"S vratiju su gladala dva blaga, pametna oka, mirna i sama kao dvije svijeće na oltaru... Ovelik lovčarski pas prepeličar, duge sive dlake,

tankih smeđih ušiju obješenih i priljubljenih uz obraze kao baršunaste

krpe. Nekako je tih, svečan i bojom se slaže s mrakom, a oči mu su

odvajaju. Gleda ljude napeto, ali pristojno i očekuje znak dobre volje."

Mara: seljačka žena u kojoj je pas probudio veliko poštovanje, te se ona prema njemu odnosi kao prema uvaženom gostu.

Kći: ona je raščupane kose, slaboumna.

Seljani: sviju je strah psa, osjećaju da je on kulturniji, civiliziraniji i nekako u svemu bolji.

Zbog tog osjećaja ga jako

poštuju, ali

ga ni ne žele u svome selu.